

Informatievergadering Vrij- handelsakkoord EU-Canada en de Vlaamse prioriteiten in het EU-handelsbeleid

Verslag, 28 september 2016

INHOUD

- 1 WELKOM DOOR FREDDY EVENS..... 2
- 2 TOELICHTING BIJ CETA DOOR KEVIN VEBELEN 2
- 3 BELANG VAN DE VLAAMSE HANDEL MET CANADA DOOR PETER JASPERS 3
- 4 CANADEES PERSPECTIEF OP CETA DOOR GREGORY RUST 3
- 5 HET BELANG VAN CETA VOOR HET VLAAMSE BEDRIJFSLEVEN 4
 - 5.1 JANE MURPHY (CANCHAM BELUX) 4
 - 5.2 LUC VANOIRBEEK (BOERENBOND)..... 4
- 6 VRAGEN EN OPMERKINGEN TIJDENS HET DEBAT 5
- 7 VOORSTELLING VAN DE RESULTATEN VAN DE BEVRAGING DOOR FREDDY EVENS 6
- 8 PANELGESPREK 6
 - 8.1 STANDPUNT VAN DE COALITIE DOOR RENAAT HANSENS (ACV) 6
 - 8.2 STANDPUNT VAN WWF DOOR OLIVIER BEYS 6
 - 8.3 STANDPUNT VAN VOKA DOOR GILLES SUPPLY 7
 - 8.4 STANDPUNT VAN AWDC DOOR MICHAËL GEELHAND DE MERXEM 7
- 9 VRAGEN EN OPMERKINGEN TIJDENS HET DEBAT 8
- 10 SLOTWOORD DOOR KOEN VERLAECKT 9

1 WELKOM DOOR FREDDY EVENS

Freddy Evens is teamcoördinator Belanghebbendenmanagement van het Departement internationaal Vlaanderen. Het is de taak van het team Belanghebbendenmanagement om stakeholders nauwer te betrekken bij en te informeren over het Vlaams buitenlands beleid.

Het Departement internationaal Vlaanderen organiseert deze informatievergadering over het Vrijhandelsakkoord EU-Canada (Comprehensive Economic and Trade Agreement of CETA) op vraag van Minister-president Geert Bourgeois. Met deze bijeenkomst honoreert het Departement internationaal Vlaanderen bovendien zijn engagement om een vervolgsessie te organiseren, zoals afgesproken op de eerste informatievergadering over TTIP. Van zodra de impactstudie van de FOD Economie over TTIP beschikbaar is, zal een derde informatievergadering worden georganiseerd.

Om deze informatievergadering voor te bereiden werden vertegenwoordigers van het breed maatschappelijk veld geconsulteerd, m.n. VVSG, het Kenniscentrum Steden, de Verenigde Verenigingen, Voka, UNIZO en vleva. Zij gaven mee invulling aan het programma en beslisten om deze voormiddag te wijden aan (i) een informatief luik over CETA en (ii) feedback over de bevraging over het EU-handelsbeleid.

DEEL 1 CETA

2 TOELICHTING BIJ CETA DOOR KEVIN VEBELEN

Kevin Verbelen is beleidsmedewerker internationaal ondernemen bij het Departement internationaal Vlaanderen. Hij volgt dagelijks de onderhandelingen van vrijhandelsakkoorden op.

De Powerpointpresentatie is beschikbaar op de [website van het Departement internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

De EU is sinds het Verdrag van Lissabon bevoegd voor handels- en investeringsakkoorden. Vlaanderen is bevoegd voor handel (behalve voor de multilaterale onderhandelingen). Binnen de Vlaamse overheid verzamelt de WG EU Handel informatie van de verschillende departementen en agentschappen over de offensieve en defensieve belangen. Met dat standpunt gaan we naar de Belgische coördinatievergaderingen. Het Belgisch standpunt gaat dan naar het Trade Policy Committee van de Raad van de EU.

Canada is naast een voorname handelspartner ook een belangrijke partner van Vlaanderen op o.m. cultureel, academisch en toeristisch vlak. Vooral met Québec heeft Vlaanderen intensieve banden.

Kevin Verbelen schetst de chronologie van de totstandkoming van CETA. Pas tijdens de juridische opschoning werd beslist tot het vervangen van het ISDS (Investor-state dispute settlement) door het ICS (Investment Court System). Op 16 september 2016 heeft de Vlaamse Regering beslist zich akkoord te verklaren. Er zal ook een verklaring gehecht worden aan CETA bij de ondertekening waarin bevestigd wordt dat de partners de kern IAO-Conventies respecteren, openbare

diensten niet geliberaliseerd worden en dat het ICS niet boven de nationale hoven komt te staan.

CETA bestaat uit een dertigtal hoofdstukken over o.m. markttoegang goederen, investeringen, handel in diensten, regelgevende samenwerking, openbare aanbestedingen, intellectuele eigendom, duurzame ontwikkeling en transparantie.

Vlaanderen staat positief t.a.v. CETA omwille van verschillende redenen: Canada is geostrategisch van belang (bv. WTO, NAFTA, gelijklopende waarden als EU), het biedt Vlaamse goederen (bv. landbouwproducten, drank en voeding) betere toegang tot de Canadese markt, het luik openbare aanbestedingen geldt ook voor Canadese provincies (bv. toegang voor baggersector), het dienstenluik respecteert de offensieve en defensieve belangen van Vlaanderen, enz.

Tot slot staat Kevin Verbelen stil bij het Investment Court System dat het Investor-state dispute settlement vervangt en de hoofdstukken over duurzame ontwikkeling in CETA.

3 BELANG VAN DE VLAAMSE HANDEL MET CANADA DOOR PETER JASPERS

Peter Jaspers is coördinator van het binnenlands netwerk van Flanders Investment & Trade (FIT) en verantwoordelijke FIT-Enterprise Europe Network Vlaanderen.

De Powerpointpresentatie is beschikbaar op de [website van het Departement Internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

Peter Jaspers merkt op dat de presentatie de Belgische cijfers kan gebruiken, omdat het Vlaamse aandeel goed is voor 90% van de Belgische handel met Canada.

Op vlak van de uitvoer van goederen is Canada de 25ste handelspartner van Vlaanderen. Meer dan 50% hiervan zijn chemische en farmaceutische producten. Het belang van Canada als handelspartner stijgt als deel van NAFTA. Wat betreft invoer bekleedt Canada de 20ste plaats voor Vlaanderen. Hierbij dient opgemerkt dat het belang van de individuele sectoren zo klein is dat één contract een groot verschil kan maken. Het is moeilijk om de impact van CETA op de uit- en invoer te voorspellen. Mogelijks is het potentieel sterker bij groenten en fruit. Wat betreft diensten is de uitvoer naar Canada ongeveer half zo groot als de invoer. Hier zou CETA meer evenwicht kunnen brengen.

4 CANADEES PERSPECTIEF OP CETA DOOR GREGORY RUST

Gregory Rust is handelsexpert van de Canadese ambassade in Brussel.

De Powerpointpresentatie is beschikbaar op de [website van het Departement Internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

////////////////////////////////////

De EU is de tweede grootste handelspartner voor Canada, na de VS. Het is een breed akkoord dat handelt over goederen, diensten, investeringen, aanbestedingen, enz. Het is de eerste keer dat een Canadees vrijhandelsakkoord hoofdstukken over duurzame ontwikkeling, arbeid en milieu bevat. CETA behoudt flexibiliteit voor overheden om beleid te voeren inzake publieke gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale diensten, cultuur en minderheden. Het beschermt tevens arbeidsrechten, enz.

Volgende recente en geplande gebeurtenissen zijn belangrijk voor CETA:

- 14 september was de vertaling in de EU-talen klaar
- 16 september werd een compromisvoorstel geformuleerd over de voorlopige toepassing van CETA en de mogelijkheid om een verklaring toe te voegen onderzocht
- 12 oktober vindt de COREPER-vergadering over CETA plaats
- 18 oktober buigt de Raad van de EU zich erover
- 27 oktober is de ondertekening gepland.

5 HET BELANG VAN CETA VOOR HET VLAAMSE BEDRIJFSLEVEN

5.1 JANE MURPHY (CANCHAM BELUX)

Jane Murphy is advocate en vicevoorzitter van de Kamer van Koophandel Canada-België- Luxemburg (CanChamBeLux).

CETA biedt in de eerste plaats ondernemingskansen voor Vlaamse bedrijven. Door de culturele en historische banden met Vlaanderen is het makkelijk zaken doen. Ze wijst ook op de economische theorie van de comparatieve voordelen van Ricardo: indien bedrijven specialiseren in waarin ze het beste zijn, ontstaat een win-win voor iedereen. Ook de kleinste partners kunnen voordeel halen. Verder zullen Canada en de EU een handelsblok vormen dat kan concurreren met Azië. Ten slotte wijst ze op het belang van het delen van kennis. Vlaamse bedrijven zijn bij de beste exporteurs en hebben daardoor een streepje voor.

Jane Murphy wijst ook op de rol van de Europese kamers van koophandel en de lancering van een investeringsplatform in Canada door de Europese Commissie om Europese bedrijven te helpen. Ook CanCham BeLux wil bedrijven helpen.

5.2 LUC VANOIRBEEK (BOERENBOND)

Luc Vanoirbeek is adviseur internationaal en Europees beleid van de Boerenbond.

De presentatie van zijn tussenkomst vindt u op de [website van het Departement Internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

De agrovoedingssector is een sterk geglobaliseerde sector en heeft belang bij eerlijke, goede handelsakkoorden zoals CETA. China en Japan zijn grote importeurs. Rusland was een grote im-

porteur van Europese agroproducten, maar door het wegvallen daarvan is de handelsbalans verstoord. De Europese export ondervindt ook concurrentie van de VS en Brazilië.

Aan de hand van enkele grafieken van bepaalde segmenten (bv. verwerkte aardappelen, diepvriesgroenten) toont Luc Vanoirbeek aan dat de groei buiten de EU wordt gerealiseerd. Handelsakkoord zoals CETA vergemakkelijken de handel, want ze doen de administratieve lasten dalen. CETA biedt bovendien kansen aan de varkens- en fruitsector.

CETA omvat ook overgangsperiodes voor bepaalde gevoelige sectoren (bv. graan) en een aantal voor Vlaanderen defensieve sectoren zoals pluimvee en eieren bleven buiten het akkoord. Het beschermt tevens regionale erkenningen.

Luc Vanoirbeek concludeert dat handelsakkoorden een tweesnijdend zwaard zijn. Voor de agrovoedingssector is CETA positief, hoewel dit niet betekent dat alle deuren volledig opengezet moeten worden. Er zijn sterke sectorale verschillen, bv. groenten en fruit versus dierlijke producten. Belangrijk is dat handelsakkoorden zorgen voor marktstabilisatie en een vereenvoudiging van het handelsverkeer.

6 VRAGEN EN OPMERKINGEN TIJDENS HET DEBAT

- Kitty Snieders (Greenpeace – coalitie Stop CETA): wijst erop dat de artikelen over duurzame ontwikkeling niet afdwingbaar zijn.
- Renaat Hanssens (ACV): vraagt naar een voorbeeld van een Canadees of EU-bedrijf dat zo slecht behandeld werd waardoor ISDS of ICS noodzakelijk was.
- Luc Hollands (FMB): wijst op het probleem van vele Belgische boeren die stoppen omdat de prijzen te laag zijn, het probleem van een uitvoer van onze melkproducten aan zeer lage prijzen via CETA naar Canada die de Canadese boeren zullen schaden, het gebrek aan duurzaamheid door het transport van de uit- en invoer van producten die ook ter beschikking zijn in het eigen land en de hoge invoer van soja om kippen te produceren.
- Dirk Temmerman (Stadsbestuur Gent): Gent wil een 'smart' CETA en TTIP. De belangrijkste bezorgdheden zijn de status van een politieke verklaring versus de juridische vertaling ervan, en de verwarring in het debat tussen bevoegdheden van de EU en nationale overheden.

DEEL 2 Bevraging EU-handel over de Vlaamse prioriteiten in het licht van de EU-handelsstrategie “Handel voor iedereen”

7 VOORSTELLING VAN DE RESULTATEN VAN DE BEVRA- GING DOOR FREDDY EVENS

De Europese handelsstrategie “Handel voor iedereen” wordt aangegrepen om de verouderde nota over het Vlaams handelsbeleid te actualiseren. Via een schriftelijke bevraging werd gepeild naar de Vlaamse prioriteiten. 155 organisaties werden aangeschreven: 27 reageerden, waarvan 18 minstens gedeeltelijk de vragenlijst invulden. De middenveldorganisaties hebben minder actief geantwoord dan de bedrijfsorganisaties.

De presentatie van de resultaten van de handelsbevraging vindt u op de [website van het Departement internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

8 PANELGESPREK

8.1 STANDPUNT VAN DE COALITIE DOOR RENAAT HANSSENS (ACV)

De Powerpointpresentatie vindt u op de [website van het Departement internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

Renaat Hanssens geeft het standpunt van een coalitie van Belgische middenveldorganisaties t.a.v. de EU-handelsstrategie en neemt daarbij CETA als test-case. De EU is onduidelijk over de status van CETA als referentieakkoord voor toekomstige akkoorden. Er zijn verschillende pijnpunten m.b.t. CETA, waaronder de investeringsbescherming (ICS), de niet afdwingbare bepalingen omtrent arbeid, milieu en duurzame ontwikkeling, en de dienstenliberalisering die de publieke dienstverlening bedreigt. Hij stelt de positieve effecten van CETA in vraag. Ten slotte gaat hij dieper in op andere pijnpunten van het EU-handelsbeleid zoals het verdwijnen van het ontwikkelingsperspectief.

8.2 STANDPUNT VAN WWF DOOR OLIVIER BEYS

De Powerpointpresentatie vindt u op de [website van het Departement internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#).

Olivier Beys hangt zijn presentatie op aan twee werven. De eerste werf zijn de mondiale waardeketens en klimaat en energie. De EU-handelsstrategie gaat uit van 2 ‘faits accomplis’ waarmee WWF het oneens is. In de eerste plaats gaat men uit van een grotere mondiale markt waarin men afhankelijk is van toeleveranciers. Men vergeet hierbij dat dit model leidt tot een grote extra export en uitstoot (bv. scheepvaart/luchtvaart). De tweede aanname is de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen/energie. De handelsstrategie is te weinig ambitieus en legt zelfs geen

link met de klimaat- en energiedoelstellingen in EU 2020 en EU2030. Hij ziet volgende concrete werkpunten: een energiehoofdstuk over decarbonisering is onmisbaar (cf. akkoord van Parijs), een duurzame energiemarkt is nodig als doelstelling, subsidies voor fossiele brandstoffen kunnen niet.

De tweede werf gaat over duurzame ontwikkeling en handelsverdragen. Deze zijn verenigbaar mits ingezet wordt op een aantal concrete werkpunten, bv. Staat-tot-staat geschillenbeslechting in clausules van duurzame ontwikkeling.

Hij concludeert dat beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling nodig is. De huidige EU-handelsstrategie is geen voorbeeld van coherent beleid. Ze heeft als doel de versterking van de concurrentiepositie van onze bedrijven, maar is niet ingebed in het ruimere maatschappelijke en ecologische kader. De afdwingbaarheid van duurzame ontwikkeling in handelsverdragen laat te wensen over. Handel is een “means to an end” en moet in functie staan van de maatschappij en mensen.

8.3 STANDPUNT VAN VOKA DOOR GILLES SUPLY

Op de [website van het Departement internationaal Vlaanderen](#) en van [vleva](#) vindt u de Powerpointpresentatie.

Drie geografische feiten maken het belang van handel voor Vlaanderen duidelijk: de verbinding met de Atlantische Oceaan, de toegang tot het EU-hinterland en België als klein land (te klein om enkel intern te groeien).

Voka ziet verschillende opportuniteiten in de EU-handelsstrategie op het vlak van o.m. samenwerking inzake regelgeving (administratieve vereenvoudiging), diensten (55% van de private economie bestaat uit diensten), implementatie, kmo's (handelsakkoorden zijn niet enkel voor multinationals) en opvangmechanismes (hoe moet je verliezers van een handelsakkoord opvangen). Naast opportuniteiten, leven er ook bekommernissen bij Voka. De EU-handelsstrategie werd voor de beslissing tot Brexit geschreven. Reciprociteit is belangrijk: niet alleen wij moeten onze markten openen. Er heerst een anti-handel klimaat terwijl handel zeer belangrijk is: terugplooiën op onszelf is niet de oplossing, accenten duurzame ontwikkeling in het handelsbeleid zijn belangrijk. De vraag naar transparantie is niet belangrijker dan het uiteindelijke resultaat van het handelsakkoord: de onderhandelingspositie van de EU mag niet onderuit worden gehaald. De EU-handelsstrategie vermeldt de uitbouw van de interne markt niet terwijl dit ook belangrijk is.

Wat de onderhandelingsfora betreft, volgt Voka de lijn uit de EU-strategie (1ste multilateraal, 2de plurilateraal, 3de bilateraal). Aangezien de Doha Ronde vastzit, moet de EU wel vooruit gaan op bilateraal en plurilateraal vlak.

Gilles Suply eindigt zijn presentatie door te verwijzen naar de prioriteiten in het EU handelsbeleid, nl. CETA & TTIP afronden, onderhandelde verdragen ratificeren en verdragen in onderhandeling afsluiten.

8.4 STANDPUNT VAN AWDC DOOR MICHAËL GEELHAND DE MERXEM

Handel is zeer belangrijk voor de diamantsector: per dag wordt 220 miljoen dollar aan diamanten verhandeld.

Wat het AWDC betreft, zijn de 'basics' in handelsakkoorden het belangrijkste, nl. de invoerheffingen. De marges in de diamantsector zijn zeer laag waardoor invoerheffingen een grote impact hebben. Daarnaast blijft het wegwerken van administratieve overlast een belangrijk punt (bv. inkleding douane duurt 1 dag in België en 4-5 dagen in India).

Handelsakkoorden zijn ruimer en ruimer geworden: waarschijnlijk benut de diamantsector de kansen van handelsakkoorden niet volledig (bv. arbeidsmobiliteit). Tegelijkertijd moeten we waken over de Europese concurrentiepositie: Vlaanderen, België, Europa wil graag de beste leerling van de klas zijn terwijl concurrenten dit niet doen. Hij pleit voor een gelijk speelveld.

Hij verwelkomt de outreach van de Vlaamse overheid en ziet een grote rol voor de overheid en middenveldorganisaties om het handelsbeleid verstaanbaar te maken voor bedrijven. De keuze voor multilaterale, plurilaterale of bilaterale onderhandelingsfora is voor bedrijven ondergeschikt aan het resultaat.

De stabiliteit en voorspelbaarheid die handelsakkoorden creëren, zijn heel belangrijk voor bedrijven. Een plotse stijging van een invoerheffing van bv. 0% naar 2% (cf. India in 2012) heeft grote gevolgen voor bedrijven. Handelsakkoorden kunnen dit vermijden. Stabiliteit heeft ook te maken met de goedkeuring van een handelsakkoord: als aan het begin van de onderhandelingen een akkoord bestaat over het mandaat, dan moet men het eindresultaat aanvaarden als dat in lijn is met het mandaat.

9 VRAGEN EN OPMERKINGEN TIJDENS HET DEBAT

- Kitty Snieders (Greenpeace – coalitie Stop CETA): wijst erop dat regulerende samenwerking verder gaat dan administratieve vereenvoudiging. Het grijpt in het democratisch proces in. Gilles Suply geeft aan dat het voorzorgsprincipe bij milieunormen niet wordt losgelaten. Moeten beslissingen over hele technische zaken ook democratisch zijn? Canada heeft ook hoge normen.
- Marc Maes (11.11.11.): niet akkoord met de zogezegde 'anti-handel'-houding. Het gaat niet over tegen handel zijn tenzij tegen het feit dat de handelsstrategie volledig voorbij gaat aan de klimaatverandering (cf. presentatie WWF). Het protest tegen CETA en TTIP heeft te maken met het feit dat men niet-tarifaire handelsbarrières gaat aanpakken: het handelsbeleid raakt aan sociale maatregelen, enz. Wat transparantie betreft, stelt hij in vraag dat het onderhandelingsmandaat democratisch tot stand komt. Zeer weinig regeringen consulteren hun middenveld over dat onderhandelingsmandaat. Het kan niet dat als handelsakkoorden zo ruim zijn, men niet mee mag beslissen. Waarom kan men hoofdstukken niet openbaar maken? Uiteindelijk gaat het toch om een technische kwestie: wat kan men technisch doen om handel te vergemakkelijken. Gilles Suply is akkoord dat het Europees Parlement een grotere rol moet spelen bij de democratische controle. Amendementen van alle nationale parlementen bij een onderhandelde tekst zouden handelsakkoorden echter onmogelijk maken.
- Thomas Julien (VBO): ook kmo's hebben toegang tot ICS. De liberalisering van diensten betekent 2 zaken: markttoegang en geen discriminerende behandeling. De staat mag nog altijd wetgeving opstellen op vlak van diensten zolang ze niet discriminerend is. Com-

